

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyitltér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap A hirdetés és nyitltér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Flia könyvnyomda

A jobb jövő reménye.

Székelyudvarhely, febr. 8.

Udvarhelyvármegye közönsége kiváló érdeklődéssel nézett a megindult ipari akció sikere érdekében Budapestre utazott küldöttség fogadtatása elé. És méltán. Mert a küldöttség utjának sikere kiindulási pontja a népünk boldogulásának biztosítására vezető nagyobb szabású ipari és kereskedelmi tevékenységnek.

A küldöttség, miként a lapok közléseiből tudomást vehettünk róla, Ugron Ákos főispán vezetésével mellett folyó hó második napján tisztelt Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternél és Szerényi államtitkárnál. Ugyancsak a lapok közléseiből értesültünk arról is, hogy a miniszter a székelyek küldöttségét a legnagyobb jóakarattal fogadta s a tervezett ipari akcióhoz az állam, illetőleg a kereskedelmi tárca legmesszebbmenő támogatását ígerte. Hasonlóképpen nyilatkozott az államtitkár is.

Az ígért „legmesszebbmenő támogatás” nagy szó, de lehet kicsi is. Nagy, ha a cselekvés szándékával és erős elhatározással mondatik ki egy olyan államférfi részéről, akinek rendelkezésére állnak a segítség eszközei. Kicsi, ha az az államférfi a cselekvés elhatározása nélkül, a pillanatnyi megnyugtató szándékával mondja ki.

A hír olvasása után tisztában voltunk azzal, hogy Kossuth Ferencznek általánosságokba, fenntartásokba, a „lehetőség határai”-ba nem burkolózó komoly ígérte, komolyan ve-

hetjük, küldöttségünk tehát nem jó üres kézzel. A mióta a küldöttség tagjai megérkeztek s a fogadtatásról, annak részleteiről, impresszióikról számot adnak, azóta minden kétséget kizáró teljes bizonyossággal tudjuk, hogy a küldöttség nem tisztelgett hiába, hogy az iparfejlesztő bizottság e lépése iránt a legjobb reményekkel lehetünk.

A fogadtatás éppen nem volt chablonos, annak lényegét nem a szokásos szónoklat, kölcsönös udvariaskodás képezte, hanem az a bizalmasabb természetű, a részletekre is kiterjedő, a cselekvés szándékának komolyságát minden kétséget kizárólag dokumentáló beszélgetés, mely a kihallgatásnak formális részét követte, a mely mintegy félórát tartott.

Ezen beszélgetés folyamán tüzetesebben tájékozódott a miniszter az iparfejlesztés részletei iránt. Szóba kerültek a siker kilátásával kifejezett követelő iparágak; megbeszélés tárgyát képezték a termelési és értékesítési viszonyok. Nyilatkozatot, fontos elvi nyilatkozatot tett a miniszter az állami segítség módjáról is.

Miudezek a kérdések a közel jövőben, az iparfejlesztő bizottság lapunkban közreadott emlékiratának aktaszéri elintézése után, mélyreható újabb tárgyalás alá vétetnek remélhetőleg, sőt várhatólag a kereskedelmi miniszter megbízottjának részvételével. Ezeknek a küszöbön levő tárgyalásoknak mi eléje vágni nem akarunk. Azért ezuttal csupán a nagyjelentőségű beszélgetésnek, a beszélgetés során kialakult irány-

eszméknek pár szóban való ismertetésére szorítkozunk.

Elsőben is a miniszternek azt az elvi álláspontját említjük meg, hogy a kereskedelmi kormány az ipari akcióban az előjáró cselekvést, a kezdeményezést magánosoktól s testületektől, a különböző érdekeltségektől várja, ő maga segít, támogat a szükség mértéke szerint és ha szükség kívánja, irányít. Ezen elvi álláspont abban jut kifejezésre, hogy a miniszterium ad segítséget munkaeszközökben és készpénzben, de kamatmentes kölcsönt nem engedélyez. A tapasztalat arról győzte meg a minisztert, hogy a segítségek utóbb említett módja nem vezet célhoz. A kamatmentes kölcsönök rendszerint odavesznek.

Ez a felfogás ellenkezik a mi felfogásunkkal. Mindazonáltal deferálunk annak, mert a minisztert bizonyára tények győzték meg a kamatmentes kölcsönök engedélyezésének improduktív volta felől.

Tisztázódott a beszélgetés során az a kérdés is, melyek lennének azok az iparágak, a melyek a gazdaságos termelésnek tárgyai lehetnének. Tekintettel az ipari központtól való nagy távolságunkra, mostoha forgalmi viszonyainkra, első sorban azok az iparágak lesznek felkarolandók, a melyeknél a termelési feltételek úgy az anyag, mint a munkaerő, (hajlam, képesség, készség) tekintetében kedvezők s a melyek mint tömegáru, a szállítás tetemesebb költségeinek bozázásaitásával is versenyképesek.

Asztalterítés közben.

— Csalládi tragédia. —

Irta: *Gerárth.*

SZEMÉLYEK:

Szabó Dezső, aljárásbíró.
Irma, a felesége.
Egy cselédeány.
Egy bolti szolga.

(Szabó Dezső és Irma féléves házasság. Mivel már több családnál voltak vacsorán, elhatározták, hogy ők is vacsorát adnak, melyre mintegy tizenkét személyt hívnak meg. Meghívják a törvénytörési elnököt, a járásbíró (ezekkel jó lábon kell élni) és a Dezső kollegáit családostul. Ma van a vacsora napja. — Este 6 óra. — Az ebéd után rettenetes rendtelenségben hevernek különféle abroszok, edények stb. Irma még rendetlen öltözötben jár-kel köröskörül. Dezső most jön haza.)

Dezső (izgatottan lép a szobába): Jó estét szíven! Nezd csak mit hoztam. (Egy csomagot ad át Irmanak).

Irma (a csomagot felbontva): Jézus! Kaviár, szárdínia, egy doboz „Damas”, „Ibis.” Hát ez mi? Háromféle csomagesajt. De Dezső, mire való ez a pazarlás?

Dezső (kiegyenesedve): Ez nem pazarlás leltem, csak meg fogjuk azoknak az embereknek mutatni, hogy mi sem vagyunk koldusok...

Irma (kösbeveg): Igen, de azok...

Dezső: Azoknak sincs több pénzük. És emlékezél, hogy a múltkor az a vén járásbíró még tokai bort is tett az asztalra. Csak kicsin mult, hogy két üveg Madeirát nem vettem. Impozánsnak kell az

embereknek, nem szerénykedni. (Körülnéz) Mi az? Még nincs megtérítve?

Irma: Hísz! még csak hat óra.

Dezső (az óráját nézve): Hat óra? Rögtön fél hét és még te sem vettél föl az új pongyoládod. Hol van az a hitvány cseléd? Miért tartok én cselédet, ha nincs segítségem? Fél hét és még sohol semmi.

Irma: Kérlek ne idegeskedj! Inkább menj és végy más ruhát.

Dezső (izgatottan): Igaz, megyek. De siessetek az Istenért. (A másik szobába megy).

Irma (az abroszok közt válogat): Melyik abroszt tegyem föl Dezső, a zöldet, vagy a pirosat?

Dezső (a másik szobából mérgesen kiáltva): Bámom is én, akármelyiket.

Irma (mellatlankodva): Kérlek, ne légy ilyen goromba.

Dezső (szelidebb hangon): Hát vedd a pirosat.

Irma: De az igen rikító.

Dezső (ismét mérgesen): Akkor vedd a zöldet.

Irma: Jó jó, csak ne kiabálj.

Dezső (megjelenik az ajtóban nyakkendőjét hozva): Kösd fel kérlek ezt a nyakkendőt. Elhozták már a bort és borvizet?

Irma: Nem tudom.

Dezső: Hát ki tudja? Én tudjam? Egész délután az irodában voltam. Hol van az az istentelen lány?

Irma: A konyhában.

Dezső (felpattanva): Még mindig a konyhában? Most már mindennek készen kellene lennie. Azonnal megtanítom én a rendre. Háromnegyed hét...

Irma: Ugyan ne légy ilyen kiállhatatlan. Az az én dolgom.

Dezső (kimegy): Ami sok, az sok. Tudod jól, hogy ideges vagyok, ha valami nincs rendben. Aki

érzi, hogy nem tud valaminek megfelelni, az ne fogjon bele...

Irma: Talán bizony én akartam vacsorát rendezni? Nem te voltál az, aki folytonosan sápitóztál, hogy így illik, úgy illik? ... Öltözz fel és menj sétálni.

Dezső: Megyek is.

Irma: Sokkal hamarabb meg lesz minden.

Dezső (felöltözve kijön és az ajtó felé indul, ahol a cseléddel találkozik össze, aki sir): Mi lett?

Cseléd: Nagysága kérem... Brüh-hü-hü-hü...

Dezső (ordítva): Mi bajod van?

Irma: Ugyan ne ordíts úgy!

Dezső (még jobban ordítva): Én ordítok?

Irma (a cselédhez): Mit törtél el?

Cseléd (még mindig sirva): Semmit istállom, de... de a rétes...

Dezső (idegesen): Elégett.

Cseléd: Nem, hanem, amint kifordítottam, az egész bele esett a mosogató dézsába.

Dezső (magából kikelve): Rettenetes! Rémes! Borzasztó!

Irma (még mindig nyugodtan): Menj sétálni Dezső, majd én elintézek mindent. (A cselédhez): Fuss a cukrázdába és hozz onnan tésztát.

Dezső (indulva): Borzasztó! Mindjárt hét óra. (Visszaforul): Itt van már a bor, te lány?

Cseléd: Még nincs istállom.

Dezső (magán kívül elrohanva): Skandalum...

(Miközben Irma a cselédnek utasításokat ad, Dezső lihegve ront be.)

Dezső (az ajtó bevégyva, a cselédhez): Még mindig itt vagy? Hogy az ördög...

Cseléd (sijedten kifut):

Irma: Mi az?

Dezső (hadarva): Egy kocsi állott meg a kapu

Ezen szempontok figyelembe vételével a textil-ipar áll az első helyen. Van hozzá anyagunk. Van munkaerőnk bőven. Van hajlam, tehetség, hozzáértés, melyet fokozni, iskolázni kell, hogy tömegáru termelésre alkalmassá váljék. Ezen iparág megfelelő állami támogatással ugy házi kis, mint nagyipari arányban hatalmas lendületet vehet, mert a termelési kedvező feltételek mellett ez áru, melynél a munka és nem a tömeg adja az értéket, a szállítást meg bírja.

Utána a bőripar következik, melynél a termelési feltételek szintén kedvezők.

Harmadsorban veendő számba a faipar, főleg ennek bázárát, háztartási cikkeket, apróbb gazdasági eszközöket termelő házi-ipari része, melynél úgy a termelési, mint a szállítási feltételek kedvezők.

Negyedik helyen áll az agyagipar, a vasipar, melyeknek termelési feltételei ugyan kedvezők, de a szállításiak kevésbé azok.

Végül a kőipar következik, melynél a szállítási feltételek csak abban az esetben javulnak, ha a homoród-almási szénkutatók teljes eredményre vezetnek s a szén szállítására a márvány-szállítást is eszközölő iparvasut épül.

A beszélgetés eszmémenete szerint ime ilyen formán alakul ki a vármegyei ipari akció képe.

BELFÖLD.

Udvarhelymegyei küldöttség Kossuth Ferencznél.

Az Udvarhelymegyei Iparfejlesztő bizottság egy memorandumban foglalta össze azokat a kívánalmakat, melyek elengedhetetlen feltételei az udvarhelymegyei ipari állapotok fellendítésének.

E memorandumot, — melyet két előző számban egész terjedelmében leközöltünk — egy küldöttség adta át Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternek és Sztérényi József államtitkárnak.

A küldöttségnek Ugron Ákos főispán vezetése mellett, tagjai voltak: Damokos Andor alispán, dr. Valentsik Ferencz tiszti főügyész, Soó Gáspár, Soly-

elött, azt hiszem, hogy Madariék. Azok a marhák biztosan félreértettek és hét órára jönnek... Megdörülök. (Léptek hallatszanak).

Irma (nyugalankodva): Csakugyan már jönnek? (A szomszéd szobába fut). Vezesd a nappaliba őket. (Kopogás).

Dezső (összeszedve magát): Szabad!

Bolliszolga: Jó estét adjon Isten. A főnök ur kérdezteti a nagyság bíró urat, hogy nyolczvanas, vagy ötvenas bort tetszett-e rendelni, mert ő elfelejtette.

Dezső (ismét dühösen): És azt most kérdezteti hét órákor? Mondja meg neki, hogy ez szemtelenség! Érti, szemtelenség!

Bolliszolga (flegmával): Érttem istállom.

Dezső: Többet sohasem vásárolok tőle. Nyolczvanast mondtam, természetesen nyolczvanast. Kinek kell az a rongyos ötvenes bor. Robanjon vissza és ha egy negyed óra alatt nem lesz itt rendelés, kártérítési pert indítok ellene.

Bolliszolga: Érttem istállom. (El).

Irma (visszajön): Hála Istennek, hogy nem ök voltak.

Dezső (epésen): Hála Istennek, hogy te is már úgy a hogy fel vagy öltözködve.

Irma (rá sem figyelve, magában): Miféle szag lehet ez?

Dezső: Mit mondasz?

Irma (kémlelve): Nem a lámpa füstöl?

Dezső (íjedten): A lámpa? Nem.

Irma: Akkor a sült... (Kirohan).

Dezső (bambán): A sült? (A nyitott ajtón égett pecsenyészag üti meg az orrát): Igen a sült. (Kétségbeesetten) Hogy a menydörgős menykő csapjon a vacsorájába. Elmegyek hazulról és vissza sem jövök. Borzasztó...

Cseléd (jön): Istállom...

mossy Endre iparfejlesztő-bizottsági tagok, dr. Sebesi János és dr. Kovács Albert országgyűlési képviselő. A küldöttséget Kossuth Ferencz miniszter folyó hó 2-ikán fogadta a miniszteriumban, a midőn Ugron Ákos ismertette azokat a körülményeket, melyek szűkegessé teszik a segélynyújtást. Kossuth átvette a memorandumot és a legzivesebben válaszolt, a legmesszebbmenő támogatást helyezve kilátásba. Ezután a deputációval hosszasan elbeszélte Udvarhelymegyei ipari viszonyairól.

A küldöttség ezután Sztérényi József államtitkárt kereste fel, hol szintén igen szíves fogadtatásra talált. Sztérényi válaszában kijelentette, hogy a Székelyföld neki különös gondoskodása tárgyát képezi, s főczéljának tekinti a középipart támogatni, szemben a nagyiparral.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, febr. 8.

Most, hogy az országgyűlés legfontosabb és legsürgősebb dolgát, az 1907. évi költségvetés tárgyalását elvégezte, végre hozzáfoghat valótlan feladatainak, az ugynevezett koalíciós programnak a megvalósításához. A legutóbbi szennzációk, botrányok hullámai most már lassan lassan elűnülnek s megint ha valami non putárem nem jön közbe, kezdetét veheti a produktív alkotásoknak a rég várt korszaka.

Mert itt a legvégső ideje annak, hogy az országgyűlés végre komolyan hozzájárjon az égető országos kérdések megoldásához, a bajok orvoslásához. Hiszen az utolsó 4—5—6 esztendő alatt ugyszólván semmi nevezetes, érdemleges munkát nem tudtak elvégezni.

Nemzeti jogainkért, régi százados, historiai aspirációinkért, majd meg az alkotmányért, a létért kellett a nemzetnek elszánt küzdelmeket folytatnia s a nemzeti jólét emelésére szolgáló alkotásokra nem jutott ideje.

Nem koronázta ugyan teljes siker a nagy nemzeti küzdelmet, de újra megtanított bennünket arra, hogy ha a nemzet fiai összetartanak, akkor alkotmányunk ellenáll minden erőhatalomnak, minden támadásnak.

Iparfejlesztés, gazdasági reformot, az Ausztriával való kiegyezés kérdései, szociális intézmények, az alkotmány megerősítése, a népjogok kiterjesztése, az általános választói jog minél előbb való megvalósításával, nagyszabású kulturális akció megindítása, az állami iskolák szaporításával, az ország elvérszésének megakadályozása

Dezső. Hol a tészta?

Cseléd (szegve): Azt mondta a cukrász, hogy csak holnap reggel lesz.

Dezső (homlokát törli, rekedt hangon): Holnap reggel egye meg ő maga a nagyapjával. (A belépő Irmahoz): Hallottál ilyet? Holnap reggel.

Irma (sodrúból kijőve): Jó-jó majd elintézem. (Az asztalra akar tenni egy tálat, de leejti. Dezső utánna kap s eközben feldönt egy széket, melyen egy halom tányér volt. Csörömpölés, sikoltás, a cseléd kioson).

Dezső (hülyén): Na, itt van most...

Irma (mégiesen kitörve): Igen, itt van most! Ha nem idegeskedel olyan bolondul, most minden rendben van, de neked mindenbe bele kell ütnöd az orrod. (Sirva): Igazán buta voltam, amikor hozzád mentem. Egy boldog, nyugodt percem nincs azóta.

Dezső (tanácsalattal áll. Erzi, hogy hibás és nem tudja, hogy most mit szoljon. Széliden): De édes Irmam, nem lehetne...

Irma (szemét törülve): Nem lehet, persze, hogy nem lehet! A pecsenye elégett, tészta nincs, bor nincs, tányér nincs... Miféle vacsora lesz ez?

Dezső (gondolkozva): No-no, nem olyan nagy a baj. Két pecsenye helyett lesz egy, rétes helyett lesz theasütemény, a bort azonnal hozzák, tányérod pedig még van... (Megcsokolja az Irma kezét).

Irma (kissé megnyugodtan): Pedig olyan jól ment minden. (Ismét terítéshez lát).

(Kívülről léptek. Egy kemény hang): Szabad? Elég korán jöttünk?

Irma és Dezső (összerezzenve): Madariék.

Dezső (kirohanva udvariasan, de isgatottan): Kérem, kérem a nappaliba. Már régen vártuk. (El).

(Vendégek érkeznek. Kilencz órákor vacsoráhos ülnek. Tableau).

a kivándorlás okainak gyors és radikális megszüntetésével — mind olyan égető, mind olyan országos érdeku kérdések, amelyek megoldása egy percczel sem késbetik többé, amelyek megoldására módja, ideje, alkalm van kormánynak, és országgyűlésnek. Ne higgye azt senki, hogy a nemzet nagy többsége, józan közvéleménye kapva-kap az olyan szennzációkon, mint a mi-lyenek a mult napokban izgatták a lapokat s megakasztották, ha egy kis időre is, az országgyűlési pártok bókés munkáját. Nem. A nemzet, a közvélemény — mely impozáns módon nyilvánította bizalmát a koalíció politikájára iránt, most már a munkát várja, ennek a nemzeti politikának az eredményét óhajta látni és ha a jelek nem csálnak — ebbeli reményében és várakozásában csalatkozni nem fog.

*

Egy olaszországi nagy és elterjedt napilapnak, a „Corriére della Sera“ című ujságnak a budapesti levelezője meglátogatta Lengyel Zoltánt és a legújabb politikai szennzációkról beszélgetett vele. Ennek a politikai diskusszióknak az eredménye gyanánt aztán olyan híradást tett közzé a budapesti olasz levelező lapjában, a mi-nek elolvasására arczába szökik a vér az embernek. Hogy milyen züllötték nálunk a politikai viszonyok, a politikai erkölcsök, hogy a legnagyobb magyar politikai pártok, a függetlenségi pártok egy numerice igen tekintélyes része „olyan alávaló, olyan lelkiismeretlen volna, hogy politikai meggyőződését és lelkiismeretét áruba bocsátja“, ilyen és ehhez hasonló tónusban ír az olasz ujságlap rólunk.

A lap gyalázó közleményét, mely Lengyel Zoltán nyilatkozatát teljesen elferdítve, meghamisítva röpitette az autentikus magyarázat szerint világgá — átveszi és átvette már eddig a hazai és bécsi sajtó után az egész európai sajtó s mire a czafoló és tiltakozó „hiteles magyarázat“ megjelenik, akkora már megint ünnek egyet rajtunk, jóhírnevünkön külföldi ellenségeink.

Helyes-e, tapintatos-e ilyen nyilatkozatokat tenni, amelyek a nyilatkozó nevét ugyan a drót és telefon utján híressé, emlegetetté teszik talán Európaszerte, de sokkal többet ártnak a félremagyarázások, tendenciózus kiszinezések az ország jó hírnevének és tekintélyének, mint a mennyit a nyilatkozó képviselő — bár tiszteltreméltó — politikai törekvésének és nevének használnának.

Inkább a házi bajainkat is rejtegetnünk kellene a külföld előtt, hogy a művelt nemzetek rokonszenvét ne tegyük kockára, semhogy még kiálljunk a piacra és „tolmács segítségével“ folytassunk világlapokba kerülő politikai diskussziókat olyan formában, hogy azokból egy ilyen félremagyarázás miatt az ország hitelének, renoméjának ilyen szerencsétlen kisebbitése álljon elő.

*

Ausztria népe megkapta az általános választói jogot. A régi képviselőházat császári rendelet feloszlatta és az általános választói jogról szóló új törvény alapján az új választások kiirtnak.

Elgondolható, hogy micsoda jelszavak alatt indul meg a szomszéd államban a választási kampány s az új képviselőház minek a jegyében ül majd össze munkára? A Magyarország ellen való elszánt küzdelem jegyében fog majd az új Reichsrath megalakulni.

Concordia parvae res crescunt, discordia magnae dilabuntur. Egyetértő munkával kis dolgok nagyot lehet csinálni, egyenetlenségek által nagy dolgok és tények is tönkremeunek. Ezt a jelszót tartsa szemelőtt a magyar országgyűlés és a magyar társadalom és akkor nagy, jelentős munkát végezhetünk, a messze jövőre kiható alkotásokat létesíthetünk az ugynevezett átmenet korszakában is.

Különösen Ausztriával szemben mutassa meg a magyar országgyűlés a maga erejét, érvényesítse az ő és a nemzet akaratát, mert attól függ az országnak gazdasági sorsa, jövődjéje.

*

A képviselőház csütörtöki ülésén Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, a pénteki ülés-

ben pedig Szerényi József államtitkár félreérthetetlen határozottsággal kijelentette, hogy a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslattal — amelyet most tárgyal a Ház — egy nagy szociálpolitikai éra kezdődött meg.

Élhez még Kossuth Ferencz hozzátette, hogy ha kitűzött céljait megvalósíthatja, akkor a szociálpolitikai atkötások terén Magyarország az összes államok között az első helyre fog emelkedni. S hogy ez a kijelentés nem pusztán ígért és nem üres hivalkodás, hanem élő és reális valóság, arra fényes bizonyítékot képez Kossuth Ferencznek az a kijelentése, hogy a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslat elintézésé után a következő javaslatokat fogja az országgyűlés elé terjeszteni:

1. a munkásvédelmi;
2. az új ipartörvényről;
3. a zálogüggyről;
4. a munkások biztosításáról aggkor és rokkantság ellen; és pár év múlva majd
5. az özvegyek és árvák ellátásáról szóló törvényjavaslatokat.

Joggal elmondhatjuk, hogy az a program valóban oly tüneményesen gazdag, amilyenek a kereskedelmi miniszter, jogos önértéssel, jellemezte; s ezekkel az alkotásokkal nemcsak nemzeti büszkeségünknek fogunk eleget tenni, — amennyiben szociális téren vezető államunk leszünk — hanem eleget teszünk a nemzeti érdeknek is, mert a népjólét előmozdítása a nemzet megerősítése.

Jellemző tünet, hogy ezzel az üdvös népjóléti programmal szemben az ugynevezett népvézérek állást foglaltak, s kézzel-lábbal iparkodnak annak értékét a nép előtt lekisebbiteni. Nyilvánvaló, hogy ez csupán azért történik, mert ezek az alkotások meg fogják fosztani a népvézéreket az igaztási alaptól. Ha nem lesz ok panaszra, akkor hasztalan tűzik a tömeget, mert a nép egészsége, értéke meg tudja különböztetni a valóságot a mondva csinált pauszoktól.

Nemsokára be fog következni, amit Kossuth Ferencz már megjósolt, hogy ezekkel az alkotásokkal szemben a nép elleneszenve rokonszenvé alakul át, a rokonszenvből meglegedés, a meglegedésből áldás fakad.

A kormány tehát csak haladjon a megkezdett uton. Igaza lesz Kossuthnak abban, hogy ez a kormány mély nyomokat és maradandó emléket fog maga után hagyni a népjóléti alkotások terén is.

Társadalmunk bajai.

Székeljudvarhely, febr. 9.

A Székelyföld egyik főbaja az iszákosság permanens terjedése. Az alkohol mértéktelen élvezete a lakosság munkabíró részét idő előtt a legjobb korban elpusztítja. Az iszákosság azonkívül sok egyéb bajnak a melegágya. Az iszákos ember, ha a társadalom jobb osztályához tartozik is, csakhamar elégedetlen önmagával, mert állandóan pénzavarban szenved, adósságot csinál, hogy mindennapi szükségleteit fedezhesse. A kölcsön kapott pénzt kártyán szeretné megszerezni és lesz belőle, kártyás. Persze, hogy így még jobban elmerül.

Az aleőbb néprélegekben az iszákosság még sokkal nagyobb. De ki törődik egy iszákos napszámossal vagy más munkással? Az ő neve nem kerül a lapokba. Ilyen emberi lényekről csak a rendőri iktatók és nyilvántartások szolgáltatnak megdöbbentő statisztikai adatokat.

Az iszákosság elleni védekezés érdekében az antialkoholisták kongresszusokat is tartottak: eredménye nem igen észlelhető. Az iszákosság terjedése ellen alig történt valami a törvényhozás útján. Mindössze annyi, hogy az 1879. évi XL. törvényzikk 84. §-a a közbizonyt okozó részeg embert 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja. Ezen rendelkezés nem is imponál az alkoholistának.

A közbizonyt okozó részeg ember, azt lehet mondani, kivétel nélkül a vagyontalan napszámos és munkásosztályhoz tartozik; onnan van aztán az, hogy a kiszabott pénzbüntetés maximumát bárom napi elzárásra változtatják át, mely idő éppen a mámor kiheverésére elegendő. A megrögzött korhely már előre tudja, hogy három nap jár ki neki.

Franciaország legműveltebb országoknak egyike és mégis sokkal szigorubbant bünteti az alkoholistát, mint Magyarország. Az 1873-ban alkotott törvény a legenyhébb büntetést 1—5 frankig terjedhető pénzbüntetésben állapította meg. Ha valaki tizenkét hó-

napon belül visszaesik, három napi elzárásban marasztalható el. Azou esetben, ha az iszákosság nagyobb mérvet ölt és a közrendet és közegészséget veszélyezteti, az említett törvény a visszaesést szigorubbant büntetni rendeli.

Magánuton keletkezett mozgalom folytán az utóbbi években számos antialkoholista liga alakult, melyek röpiratok és falragaszok útján állandóan propagandát csinálnak alkoholmentes restaurációk és más üzletek felállítása érdekében. Egy másik tekintélyes párt pedig azon fáradozik, hogy az antialkoholista tanok az iskolákban oly tárgynak tekintessenek, mint például a gramatika vagy a számtan.

A francia belügyminiszter pedig elrendelte, hogy a kaszárnyákbeli kantinekban szeszest ifalokat árusítani nem szabad és a csapatparancsnokokat arra utasította, hogy a katonákat oktassák ki az alkoholizmus szomorú következményeire és ezt tantárgy gyanánt vegyék fel a tanrendbe. 1902—1903-ban a prefektusok is sokat tettek az iszákosság csökkentése érdekében. Ezek valamint a magánuton tett intézkedések mária szép eredménnyel jártak. Nem lehetne ily intézkedéseket nálunk is életre kelteni?

Mi minden csekély rendtelenségre azt mondjuk: ázsiai állapotok, pedig Ázsiában, de különösen Kínában nemcsak az iszákosság tekintetében is sokkal rendezettebb állapotok vannak, mint minálunk. A míg a művelt Európa legtöbb országa az iszákosság ellen minden megengedett eszközzel küzd, addig Kínában az alkoholizmus ismeretlen. Onnan van az, hogy a kínai nemzet a leggazdagabb a föld kerékében. Mi körülbelül a legzegényebbek vagyunk, mert sok alkoholt fogyasztunk.

A m. kir. pénzügyigazgatóságok legilletékesebbek arra nézve, hogy milyen nagy harcok folynak egy-egy üresedésre jött italmérsi engedély elnyerése miatt. Hogy is ne, mikor egy italmérsi engedély jövedelme egy ügyvédi vagy orvosi diploma utáni jövedelemmel felér.

A városi rendőrségek vasárnap és ünneppapokon nem rendőrközögek, hanem „hullaszállítók,” mert a részegen fekvő maradt alkoholistákat az utcákról eltakarítani kénytelenek.

Feltűnő, hogy a megrögzött és anyagilag itthon tönkrement alkoholisták Amerikában tisztességes, takarékos emberekké válnak. Ugyilatszák, a vasárnapi és ünneppapi korcsmározás abbahagyása teszi ezt.

A másik nagy baj az országnak az ismét nagy mérvet öltő kivándorlás.

A kivándorlás még sohasem történt olyan könnyen, mint napjainkban. Különösen a hadkötelesekkor kedvez a jelenlegi állapot. Husz-huszonegy éves ifjak s különösen törvénytörők, az ellenük folyamatra tett eljárás után rögtön fölülnek a vonatra és utaznak Amerika felé, utlevél és minden egyéb okmány nélkül. Persze a határrendőrség felállítására előtt ilyesmin nem csudaközött senki. A kivándorlást csak abban az esetben lehetne csökkenteni, ha mi is oly helyzetet teremtünk itthon, mint a milyen Amerikában van. Ez azonban csak úgy jöhetne létre, ha több európai állam egyesülne.

A munkabíró ifjúság kétharmadrésze Amerikában van. Itt a Székelyföldön sajna, úgy áll a dolog, — és oem is csoda, — hogy Amerikában a jobb módot megszokva, ott csakhamar asszimilálódnak. Az Amerikából visszajött székely nehezen szokja meg az itthoni életviszonyokat. Ha a kivándorlás így tovább tart, akkor igen szomorú jövőnek nézünk elebe. Napjainkban alig lehet munkát, napszámot kapni. Így állunk cseledek tekintetében is. Évről-évre rosszabbodnak a cselediviszonyok. Földmiveléssel foglalkozó polgár mind igyekszik földjét bérbe adni és csak azért, mert munkaerőt nem kap. Igen sok hold föld parlagon hever, mert nincs kinek megművelni. És mégis azt lehet tapasztalni, hogy az arisztokrata a hivatalnokot, a hivatalnok a polgárt, az iparost, az iparos a földmivelőt, a parasztot, a munkást gőgösen lenézi és az egyszerűbb munkától valósággal irózik.

Van végül egy szintén nagy baja országunknak és ez a panszlávizmus és a nemzetiségek erősödése a képviselőházban.

Mivel minden kulturálumnak fundamentuma az iskola, az intéző köröknek oda kellene hatniuk, hogy nemzetiégi vidékeken első sorban a meglévő elemi iskolákat vegyék át állami kezelésbe és a hol ma még iskola nincs, állítsanak fell állami iskolát. Azonkívül azoknak a helyiségeknek, a melyek felsőbb iskola felállításáért folyamodnak, legyenek segítségére. Továbbá kötelezessének a papok magyar istentisztelet tartására, annál is inkább, mert a papnevelés nem lehet más, mint magyar.

Ezek mind oly dolgok, melyek könnyen keresztülvihetőek, mire a romlás terjedése csakhamar örvedetesen csökkenne. Nem szégyen-e a magyaroknak, hogy Magyarország ezeréves fennállása után is vannak az ország belsőjében egészen nemzetiégi városaink? E bajon a társadalom vajmi keveset segíthet. Nem a sovinizmus beszél belőlem, hanem a logika. Ha valaki valamely nemzethez tartozik, asszimilálódjék. Ha tehát valaki Magyarország honosa, tudjon magyarul és szeresse a hazáját és ne legyen saját szülőföldjének ellensége.

Székeljudvarhely és hizlalda r. t.

Székeljudvarhely, febr. 9.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület a miniszteri kirendeltséggel karöltve, mint mult lapszámunkban jeleztük, itt városunkban egy nagyobb-szabású juhturó-gyárat állít föl, sertésbizlaldával kapcsolatosan a folyó év tavaszán, részvénytársasági alapon.

Az aláírási iverk már szétküldettek a vidékre és itt a városban is megindultak az iratkozások. Hogy mily érdeklődés kíséri ezen vállalatot, mutatja az, hogy eddig magában Székelyudvarhely városban circa 200 részvény lett jegyezve, holott ennyit nem is mertek az alapítók remélni. A kibocsátandó 500 részvényből most már csak 300 darab vár jegyzésre a vidéki birtokosok, gazdakörök, tej-, fogyasztási-, hitel-szövetkezetek köréből.

A jelek tehát úgy mutatják, hogy a február 24-én tartandó alakuló közgyűlésen mind az 500 részvény jegyezve lesz és a szabályszerű megalakulás után a helyiségi rendezését, gépek beszerzését kell elintézni, hogy a gyár az üzemet legkésőbb április 1-én megkezdhesse.

Hogy ezen vállalat a juhtenyésztést mily erősen lendíti föl, mutatja az, hogy a kirendeltséghez napnap után jönnek székely kisgazdák azzal a kérelemmel, hogy jubállományok szaporítására és a jobb fajtájú tejelő juhok beszerzésére (czigája, friz) őket segítse, mert az alacsony gabonaárak miatt, de viszont a kézimunka óriási megráculása miatt, inkább legelőgazdaságot óhajtanak létesíteni és a nehezebben megművelhető dombos földjeiken juhgazdaságot óhajtanak berendezni.

A vármegyében volt 1906. tavaszán 100.491 darab juh. Ha most ehhez hozzávesszük a 1906. évi szaporulatot és azon mennyiséget, melyet a f. év tavaszán a gazdák idegen megyékből hoznak be, úgy 100.000 drb tejelő juh még akkor is marad, ha a kivágást, eladást, elhullást és meddőséget leszámítjuk. Egy juhra átlagban 10 kg. juhsajtot fölveve, a vármegye évi juhsajt termelése 10 vagon.

A juhturógyárnak szükséglete évi 350 munkanapra körülbelül 5—6 vagon juhsajt, 6—8 vagon tehénsajt és 1—2 vagon üm tehénturó.

A tehénsajt és tehénturó a tejszövetkezetektől könnyen kikerül, a juhsajt pedig magából a vármegyei juhsajt termelésből is kikerül, mert az évenként termelt 10 vagonból felét vesszük fölöslognek, felét helybeni fogyasztásnak, úgy 5 vagon juhsajtot magából a vármegyei termelésből beszerezni lehet.

De értesülés szeriat, ha csak pár fillérrel ad a gyár többet a juhsajttért, mint az idegen vevők, úgy Gyergyóból, Gyimesből, Nagyikuklódmegeyből is idehozzák a bácsok juhsajtjukat eladni szívesen. Megdől tehát egyeseknek azon ellenvetése, hogy a gyár ily nagy arányokban nem dolgozhat, mert nyersanyaga nem lesz elég.

Egyesek attól tartanak, hogy a juhturó lesz a helyi piaczon megrágitva. Erre azt lehet válaszolni, hogy a gyárnak első érdeke az, hogy a termelők jobb árakat érjenek el a nyersanyagért. Lehet, hogy a föltámadó verseny miatt föl fog emelkedni a nyers juhsajt ára az itteni piaczon. De ezzel szemben a gyárnak lesz érdeke arra is, hogy a szegényebb néposztály részére a kidolgozott juhturót olyan áron adja a helyi fogyasztásra, hogy azon ne nyerekedjék, csak költségeit kapja meg. A munkás-osztály részére pedig ott lesz a 70 filléres árral kombinált „munkás-turó”, mely teljesen jó és élvezhető izletes eledel és kiállja a versenyt a kecsketejből készült és sokak által a piacra hozott és ott „juhsajt”-nak eladott kotyvalékkal, melyet a szegényebb sorsúak juhturó árában fizettek eddig is meg.

A gyár által a juhturó árak épen csak szabályoztatni fognak. A gyár nagy készleteiből akkor bocsát piacra nagyobb mennyiséget, midőn a juhsajt már nincs (pl. késő ősszel és télen) és a szegény munkásosztály 70—80 krajczáros árral kénytelen magának eledelt vásárolni. Mily jó lesz, ha ilyenkor 70—80 krajczár helyett 70—80 fillérért vásárolhatja a munkásos ember eledelét.

A vállalatnak, mint minden intézménynek, itt is támadtak ellenesei, nem rosszakaratból, hanem értelmetlenségéből. Örvedetes azonban az, hogy az eszme általános tetészet aratot és annak megtestosításán a jobb értesiek teljes erővel buzgólkodnak.

A városnak és polgárainak nem lehet közömbös, hogy itt egy kisszerűnek látszó, csekély 25.000 koronával induló vállalat, évenként 120—150 ezer korona forgalmat fog lebonyolítani az első években

már. Jut ebből a pénzből a gazdának, kereskedőnek, iparosnak, munkásnak, postának, vasutnak, városnak, megyének, államnak is.

Folkérjük tehát lapunk olvasóit, hogy ezen vállalat létrejöttét kiiki saját orejéhez képest segítse elő. A részvényok a Gazdasági Egyesület titkárnál, a miniszteri kirendeltásv irodájában és lapunk szerkesztőségében kitett levek aláírhatók.

—rb.—

HIREK.

Székelyudvarhely, febr. 9.

A világ vallásai. A Tanári kör által rendezett szabad Lyceumban folyó hó 7-én Vári Albert unitárius lelkész tartott szabad előadást. A világ vallásai közül ez uttal a buddhizmust s annak a kereszténységgel való viszonyát ismertette. Előadó szerint a Buddha élete és tanai közt szoros összefüggés van s a kettő együttesen érthető meg. Ezért előadta a nagy vallás alapító életére vonatkozó adatokat és legendákat is. Majd pedig főbb vonásokban kifejtette tanait s azoknak előnyös és hátrányos oldalát. Végül rátért a buddhizmus és kereszténység viszonyára. Bár a két nagy vallás erkölcsi tanításában sok a rokonság s bár mind a kettőnek egy sötét világnézet képezi a hátterét; de céljaikban olyan nagy a különbség, a Nirvána és Istenországa olyan távol állanak egymástól, hogy egy forrásból származásuk kizártnak tekinthető. A kettő közti látszólagos rokonság csak azt igazolja, hogy az emberi kebelben a föld kerekéségén mindenütt ugyanazon vágyak és sejtelmek teremnek. Előadó bár tisztelettel viseltetik a Buddha önzetlen törekvései iránt, de azért a létért való küzdelemben a Názáreti Jézusnál jobb utmutatót nem ajánlhat.

Az Uszoda-egyesület folyó hó 11-én, d. u. 5 órákor, a vármegyeház kistermében *Illatky* Miklós elnöklété mellett közgyűlést tart. A gyűlés egyetlen tárgya a Belügyminiszter leirata az alapszabályok módosítása ügyében.

Szent Antal estély. A január 27-én tartott Szent Antal estély minden tekintetben szépen sikerült, a főgmánázium nagyterme zsufoltság megtelt díszes közönséggel. A műsor első számaként *Topay* Ida zárdái növendék „Mária védelme” cz. költeményt helyesen szavalta. Ezután *Seemeryai* Károlyné sikerült éneke következett, melyet *Kónya* Jancsi zenekara sikerülten kísért. A közönség szűnni nem akaró tapsal jutalmazta a műkedvelőt. *Csergő* Tamás főgimn. tanuló a „Komikus” cz. monológot hatásosan adta elő. *Dobay* Etelka „Ezer év” után cz. melodramát pompásan interpretálta, *Kónya* zenekara kísérete mellett. *Major* Lajos főgimn. tanár érdekes felolvasást tartott a mitológiából. Végre *Benedek* Aladár „Mikes búcsu”-ját meghatóan szavalta. A bevétel 58 kor. volt. A rendezőség ez uton is köszönetet mond *Kónya* zenekarának, mely mindig szolgálatkészséggel vállalta el működését az estélyeken. — A feb. 17-ikén tartandó Sz. Antal műsora a következő: 1. Beszédet tart *Mikes* János gróf. 2. Zongorázik dr. *Solymossy* Lajosné. 3. Szaval *Nagy* Elek joghallgató. 4. Énekel *Demény* Irénke zongorakíséret mellett. Rendezők: *Demény* Ferenczné, dr. *Vass* Lajosné. Kezdete 7 órákor.

Büntetés pénz jótékony célra. A következő sorok közlésére kértünk fel. Özv. *Doros* Györgyné 8 kor. 48 fillért küldött a ref. temetői szegények részére tuzifára; ezen összeg egy megszokott család-jének megítelt büntetés-díja, melylyel a szegények könnyeit törli le. Fogadj a szegények nevében hálas köszönetünk nyilvánítását. *Vajda* Ferencz ref. pap.

Unitárius-estély. Segesvárról írják lapunknak: A segesvári, számára névze kicsiny, de egyetértő, unitárius leánygyház a hó 3-án tartotta meg első tánczzal egybekötött műsoros-estélyét a város ház dísztermében. A *Gálffy* Kálmán egyházköri felügyelő-gondnok és *Raffaj* Domokos egyházköri esperes védnöksége alatt álló rendezőség páratlan buzgalma biztosította az estély erkölcsi és anyagi sikerét. Segesvár városából és Udvarhely vármegye vidékéről előkelő, szépszámu közönség volt jelen. Az estély műsorát *Sándor* Ella kitünő tehnikára való zongorajátéka nyitotta meg. Dr. *Boross* György kolozsvári theol. dékán, nagy figyelem mellett beazélt el, meleg közvetlenséggel, tengeri utazásának jegyes élményeit. Ezt követte a székelykeresztúri állami tanítóképző-intézet ifjusági dalkarának *Rákóczi kesergője* című énekszám előadása. *Katona* Sándor szavalata köztetszést aratott. *Sándor* Ilona Székelykeresztúrról, szép és behizelgő énekvél, melyet testvére Ella kísért zongorán, nagy hatást ért el. *Új* Sándor tréfás monológját egy másikkal kellett kiegészítenie. És

végre a műsört befejezte a székelykeresztúri állami tanítóképző-intézet ifjusági dalkara egy tréfás énekszámval, mely után kedélyes tánczmúltság következett.

Kinevezés. A székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság *Olajos* Domokos székelyudvarhelyi díjtalan adóhivatali gyakornokot a székelykeresztúri adóhivatalhoz díjas adóhivatali gyakornokká, *Mihály* Lajos székelykeresztúri lakost pedig a székelyudvarhelyi adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Protestáns estély. Az ev. ref. egyházközség f. hó 10-én d. u. 5 órákor, az ev. ref. kollegium tornacsarnokában tartja negyedik egyházi estélyét, melyre a rendezők a következő érdekes programot állították össze: 1. A gyülekezet éneke: Te benned bízunk, XC. zsolt. 1. v. 2. Énekel: *Félegyházi* Mariska, zongorán kíséri *Bod* Etelka. 3. Felolvasást tart: dr. *Kecskeméthy* István ref. theol. tanár, országgyűlési képviselő. 4. Air-varie Beriotól, hegedűn előadja: *Doros* Gábor, zongorán kíséri: *Baku* Katalin. 5. Szaval: *Molnár* Margit. 6. Petőfi a Hortobágyon, melodráma, előadja: *Benedek* Aladár, kísérik: *Bod* Etelka (ének), *Doros* György (zongora), *Doros* Gábor (hegedű). 7. Zárszó. 8. A gyülekezet éneke: Áld meg Ur Isten, a te népedet. Ezen estélyre a belépés ingyenes, a hármionium vételárából azonban még 120 korona fedezetlen adósság áll fenn és ennek a törlesztésére kegyes adományok szivesen fogadtnak. A kitett persely mellett egyik ajtónál állanak és a közönséget fogadják: *Félegyházi* Antalné, *Mezei* Annuska és *Jodál* Ilonka, a másik ajtónál: *Molnár* Károlyné, *Kassay* Irénke és *Sima* Margit. Az estély rendezői: *Doros* Györgyné és *Lányi* Imréné.

A róm. kath. elemi leányiskola növendékei ma délután 4 órákor az intézet nagytermében, az iskola javára színielőadást rendeznek. Műsor: *La Regata Venetiana*, *Liszt* F.-től; zongorán előadja: *Koronyk* Gizella, *Paschek* Margit. *Angéla a gondviselés anyaga*. Színmű 4 felvonásban. *Tornajáték*. Zenekísérettel. *Ünnepi hangok* *Kramertől*; zongorán 6 kézre előadja: *Loótz* Augusztá, *Jakab* Margit, *Keresztes* Antónia. *Falusi libácska*. *Vigjáték*. *Magyar dalok*: czimbalmos játssa *Derzsi* Elza. *As egér*. *Daljáték*.

Iparosok fillérestélye. A „Polgári önképző és segélyző egyesület” ma, vasárnap, a Budapest-szálló színtermében jelmezes fillérestélyt rendez. Műsor: „Az elégedetlenség” páros jelenet, előadja *Trattner* Ilonka és *Szakács* Miklós. Magánjelenet, előadja *Deréki* Antal. Monológot ad elő *Lányi* Imre. Énekel *Reisenauer* Hedvig. Szaval *Papp* Erzs. Monológot ad elő *Weisz* Janka. Az estély rendezői: *Csiszár* Erzs., *Hodor* Margit, *Fischer* Ferencz, Ifj. *Seemeryai* Károly. Műsor után tánczmúltság lesz éjfélt után 2 óráig. — Belépti díj személyenként 1 kor. Pályójegy 4 kor. Karzat-jegy 50 fill., a tánczmúltságra a karzat-jegyek nem érvényesek.

A Diák-bál régi jó hírnevéhez méltóan zajlott le a mult szombaton a Budapest-szálló termében. A báltermet szép közönség töltötte meg, mely a legjobb hangulatban úgy elmulatott, hogy a táncznak csak a felkelő nap sugarai vetettek véget. Az estély erkölcsi sikerével párhuzamban áll az anyagi siker is. Az estély jövedelmét felülfizetéseikkel gyarapították: *Doros* Györgyné 20 kor., *Klein* Géza 20 kor., *Szöllösi* Sámuel 15 kor., *Biró* Sándor 10 kor., *Dr. Bodolla* Gábor 10 kor., *Neumanu* József (Várhegy) 10 kor., *Palló* Imre (Kolozs) 10 kor., *Barcsai* Árpád 8 kor., *Csanády* Zalán 7 kor., *Becsek* Aladár 6 kor., *Ugron* János (Bögöz) 6 kor., *Vajda* Ferencz 6 kor., *Fejes* Áron 5 kor., *Hirsch* Herman 5 kor., *Marosi* Antal (Lunka) 5 kor., *Molnár* Károly 5 kor., *Dr. Nagy* Sámuel 5 kor., *Szabó* Árpád 5 kor., *Id. Szakács* Károly 5 kor., *Szobotka* Részó 5 kor., *Gónczi* Lejos 4 kor., *Özv. Miklósi* Károlyné 4 kor., *Br. Orbán* János 4 kor., *Séra* Lajos (Kovácsna) 4 kor., *Trattner* Árpád 4 kor., *Heitz* Vilmos 3 kor., *Menyhárt* András (Kecsetkislud) 3 kor., *Z. Székely* Dénes 3 kor., *Zöld* János 3 kor., *Buda* Gyula 2 kor., *Dr. Fazakas* József 2 kor., *Fás* Gyula 2 kor., *Dr. Kassay* F. Józsefné 2 kor., *Kovács* Dániel 2 kor., *Lakatos* Tivadar 2 kor., *Petke* Gyula (Nagyszöllő) 2 kor., *Dr. Ráczkői* Samu 2 kor., *Retezár* János (Éréd) 2 kor., *Sándor* István 2 kor., *Varga* Dezső 2 kor., *Demény* Ferenczné 1 kor., *Demény* Bella 1 kor., *Ferenczy* Béla 1 kor., *Gotthárd* János 1 kor., *Schaffent* Frigyes 1 kor., *Sándor* Mózesné 1 kor., *N. N.* 1 kor. (Összesen 231 kor.).

Az ipari munkások szabad Lyceuma. Mult vasárnap délután *Dóssa* Jakab főreáliskolai tanár tartott élénk figyelemmel hallgatott előadást, a szabad lyceumon, a *hypnosis*, *suggestio* és *telepathia*-ról. Lelki életünk ezen három megnyilvánulását, érdekes és tanulságos előadásokban bemutatta, kövendő tanácsokat adott azok előidézésénél való óvatosságra. Úgyeszen szavalt ez alkalommal *Csiki* Márton; ki *Fejes* Istvánnak: *Költői* levél *Pesti* Frigyeshez cz. hatásos költeményét adta elő. A 140 hallgató előtt megtartott előadás a *Hymnussal* kezdődött s a Szózat eléneklésével végződött. Ma délután 2 órákor a szokott helyen *Biró* Sándor ev. ref. koll. tanár tart előadást.

Jogász-estély. A 12-ikén tartandó jogász-estély meghívóit a rendezőség a napokban bocsátotta ki. Az estély iránt az érdeklődés általános, amennyiben mondhatni a város egész társasága kilátásba helyezte a megjelenését. Az estély jövedelmét a sétatér-alap javára fordítják.

Szavaló ünnepély. A f. hó 2-án megtartott tanoncz szavaló ünnepély szép sikerrel folyt le. A Hymnus eléneklése után az igazgató mondott megnyitót beszédet, melyben különösen felhívta a figyelmet arra, hogy az eddigi nevelési irányon változtatni kell. A család, melybe a tanoncz bekerül, legyen igazi otthona a tanoncznak, a hol a mesterben igazi atyára, a családtagokban és a segítőkben jóindulatu testvérekre találja. Ne a rosszat tételezzük fel róla, hanem ismerjük meg jó hajlamait s azokat igyekezzünk nyájias szeretettel és gondnal kifejleszteni. Törekedjünk szívét, lelkét nevelni s ezekben a nemes érzéseket felkelteni jó példával és nyújtunk alkalmat arra, hogy jó és hasznos könyveket olvasson. A szervezendő tanoncz ifjusági könyvtár ebben a tekintetben segítségére megy a mestereknek. A megnyitót után a tanonczok program szerint kivétel nélkül mindnyájan nagyon szépen szavaltak, tanúságot tettek arról, hogy helyes vezetés mellett igazi nemes és komoly munkára képesek. A közönség mind végig élvezettel és gyönyörűséggel hallgatta őket s különösen lekötötte a figyelmet *Benedek* Elek Testaméntuma, melyet *Hodgyai* Albert kereskedő tanoncz sikerülten adott elő. A szavalatok elhangzása után *Molnár* Károly, az isk. biz. elnöke mondott szép és tartalmas beszédet, melyben különösen rámutatott arra a harcra, melyet folyton vivünk s mely még reánk vár a kultur nemzetek, legközvetlenebb pedig az osztrákokkal szemben. Felhívta a figyelmet, hogy a harc csak úgy végződhet diadallal, ha értelmünket minél jobban kiművelni töreközünk s ez a feladat az ifju iparosokra és kereskedőkre néz, nekik lesz kötelességük ezt megoldani. — A szervezendő tanoncz ifjusági könyvtár ebben a törekvésükben is segítségükre lesz. Az iskolabizottság és tanítótestület törekvését a közönség is megértette, méltányolta, azonnal meghozták áldozataikat; *Persian* János 10 koronát, *Petrányi* Miklós 10 koronát, *Dóssa* Sarika 2 koronát ajándékoztak részint a szavalók, részint a könyvtár czéljaira; ezen kívül a perselyben 12 kor. 60 fillér gyűlt össze. A közönség azzal az óhajással távozott el, hogy minél előbb újra találkozzunk.

Az Udvarhely vármegyei Gazdasági egyesület választmánya folyó hó 11-én d. e. 10 órákor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívhatnak. Tárgyszorozat: 1. A székelykeresztúri kiállítás ügye. 2. A vármegyei juhturó alapítása. 3. Folyó ügyek.

A róm. kath. plebánia templom belső javítása és díszítése adakoztak (XVIII. közlemény): *Papp* Zakor Jozsefné gy.-ívén: *Papp* Zakor Jozsefné 80 k., *Ravasz* Miklós 2 k. Összesen 82 k. — *Daróczi* Erzs. gy.-ívén: *Szlavik* Ferencz *Csik-Szoreda* 2 k., *Botár* Béla 1 k., *M. M.* 1 k., *Daróczy* Erzs. 1 k., *Özv. Topay* Döméné 1 k. Összesen 6 k. — *Daróczi* Juliska gy.-ívén: *Dr. Daróczy* Ignác 5 k., *Daróczy* Dénes 1 k. Összesen 6 k. — *Dr. Borosnyai* Pálné gy.-ívén: *Dr. Borosnyai* Pál 2 k. — A 4 iv. összege 96 k. — *Mihály* János, kir. törv.-bíró ígért 200 k. adományának utolsó részlete 40 k. — I—XVII. közlemény összege 12538.54 k. Összesen 12674.54 k. Fogadják a nemesszivü adakozók ez uton is halás köszönetüket. *Mikes* János gróf, főesperes-plebános, bizottsági elnök, *Paschek* Viktor, bizotts. pénztárnok.

Halálozás. *Czibulás* Zsigmondné szül. *Szabó* Juliska életének 24-ik, boldog házasságának 2 ik évében f. hó 9-én elhunyt. Halálát férje és számos rokon gyászolja.

Az etédi ifj. Műkedvelő társulat ma, vasárnap este színelőadással egybekötött kosaras tánc-estélyt rendez, mely alkalommal *Csepreghy* népszínműve, a *Sárga csikó* kerül színre *Szilágyi* Béla rendezésével. Kezdete este fél 8 órákor.

Műsoros táncmulatság. A segesvári magyar ifjúság f. hó 11-én a városbáza nagytermében, Apáthy Péter főispán fővédnöksége mellett, a szégyenorsu iskolás gyermekek segítségével műsoros táncestetélyt rendez. Az estély műsora a következő: 1. Tárogatón játszik *Bocskor* Árpád. 2. Monologot ad elő *Kulin* Sári. 3. Szabadelőadást tart dr. *Rasch* József. 4. Hegedűn játszik *Sebessy* Margit, zongorán kíséri *Silbernagel* Viktor. 5. Enekpartett. Előadják *Czeiner* József, *Zentay* Oszkár, *Bene* Lajos, *Mazalik* Simon. 6. Szavalt *Czeiner* József. 7. Csuplét énekel *Zentay* Oszkár, zongorán kíséri *Czeiner* József. — Kezdeté este 8 órakor Belépti díj 2 k., 160 k.

Kivonat a megyei hiv. lapból. Kénoiban m. év decz. 8-án felfogott és körözött 1 drb sötét pej kanca, miután senki gazdájával nem jelentkezett, az elárverezése Kéno községbázaához 1907. február 10-én d. e. 9 órára kitűzött. — Jásfalva községben 1906. évi decz. 10-én egy drb fehér szőrű anyajuh felfogott. Jegye: két füle ékalakban kivágva, jobb füle hátul behasítva. Tulajdonosa a kányádi körjegyzőnél jelentkezzék. — Boldizsár Mihály homoródkarácsonyfalvi lakos 325—906. sz. a. kiállított cselédkönyvét a homoródkarácsonyfalvi közs. kézbesítő elvonszította. Körözendő s feltalálás esetén az oklándi járási főszolgabíró értesítendő.

x **Egy jókarban levő karambol-asztal** jutányosan eladó Czim a kiadóhivatalban megtudható.

x **A konyha** leghasznosabb segédszerei közé határozottan a Maggi-féle leves izesítő tartozik. Utasítás minden üvegen.

x **Nyugalmazott tisztviselő,** szép írással, biztosítékképes, irodai alkalmazást keres. Czim: kiadóba.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Tkpénztár közgyűlése.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár 25-ik évi közgyűlését f. hó 17-ikén délelőtt 9 órakor tartja meg hivatalos helyiségében. Az intézet a közgyűlés meghívóját az 1906 évi mérleggel és az igazgatóság jelentésével egyetemben a napokban tette közzé. A jelentés beszámol az intézet 25 évről és érdekes adatokkal magyarázza meg az intézet hatalmas fejlődését és megerősödését. E huszonöt év alatt részvénységével, mely 120000 korona, szerveztek egy rendes tartalékalapot 267387 kor. 16 fill., egy külön tartalékalapot 43445 kor. 95 fill., egy nyugdíjalapot 88207 kor. 33 fill. Együtt 519040 kor. 44 fill. Fizettek osztalékokra 371400 kor., jutalékokra 147386 kor. 08 fill. Kulturális és jótékony célokra 37810 kor. 96 fill. Jutalmazásokra 48153 kor. 12 fill. Az intézet számlájának csökkenése 37000 kor. 40 fill. Együtt 641750 kor. 56 fill. Ezután a 25 év forgalmi kimutatását és a nyereség felosztását közli. Az 1906. évi összeforgalom 30 millió 902 ezer 774 korona volt, vagyis 5 millió 389 ezer 600 korona 60 fillérrel nagyobb, mint az 1905. évben. A mérleg főbb adatai a következők: Batétek 3.706.651 kor. 28 fill., leszámított váltók értéke 3.189.074 kor. 87 fill., jelzálogilag biztosított kötelezvények 1.118.985 kor. 07 fill., folyószámlák 99.999 kor. 76 fill. A nyereség a tartalék és nyugdíjalap kamatainak levonása után, a mi 14405 kor. 67 fillért tesz ki, 41347 kor. 24 fill. Ebből az alapszabályok 83. §-a és közgyűlési határozat értelmében a külön tartalékalapra 5%, a nyugdíjalapra 4%, jótékonyági alapra 3%, továbbá a különböző 14%-ot tevő jutalékok levonása után 30597 kor. 02 fillér marad a közgyűlés rendelkezésére. A tiszta nyereség felosztására az igazgatóság a következő ajánlatot teszi: a) Az osztalék állapítása meg 16%-ban, vagyis az 50 frtos részvény után 16 koronában, a 25 frtos után 8 koronában, a mi összesen 19200 kor., b) Jutalmazásokra 7740 kor., c) Nyugdíjalapra 1262 kor. 43 fill., d) Az intézeti ház számlájának csökkentésére 1000 kor. Összesen 29202 kor. 43 fill. Az ezen összegek levonásával fennmaradó 1394 kor. 94 fillért a 2635 kor. jótékony célokra fordítandó összeg kipótlására fordítják.

Bika- és üsző-kiállítás és vásár.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület Székelykeresztúrtól, f. hó 28-án és március 1-én bika- és üsző-kiállítást és vásárt rendez.

A kiállítás díjmentes, de az eladott állatok után 2 százalék az egyesület javára fizetendő. E kiállítás az ország összes tenyésztői versenyezhetnek magyar-erdélyi fajta, saját nevelésű 2 évet betöltött tenyészbikákkal, borjas tehénekkel és 1—3 éves tenyészüszőkkel, udvarhelyvármegyei kőzegek, birtokosok, tenyészbikákkal szintén versenyezhetnek.

Ezen országos jellegű tenyészbika vásárt Udvarhely, Nagyküküllő, Marosotud stb. vármegyék, sőt a Királyhágón tul lakó elsőrendű tenyésztők is

felkeresik tenyészbikáikkal, e szerint egy egyesek, mint községeknek a legkiválóbb alkalmuk van arra, hogy ott tenyészbika szükségleteiket beszerezhessék.

A bejelentések *Gálffy* Kálmán székelykeresztúri főszolgabírónál eszközöndők, ki mint a helyi rendező-bizottság elnöke, úgy a kiállításra jövő vendégek elszállásolásáról, mint a felhajtott tenyészállatok oltóhelyezéséről és ellátásáról gondoskodik s aki minden tudakozódására készséggel szolgál felvilágosítással.

TÁVIRATOK.

Budapest, február 9.

(Érk. d. u. 5 ó.)

A főrendiház ülése.

A főrendiház ma *Desenffy* Aurél gróf elnöklésével ülésezett, melyen a képviselőházban legutóbb elfogadott költségvetés és törvényjavaslatok kerültek tárgyalásra.

Rudnyánszky József báró jegyző felolvassa jegyzőkönyvet, melyben elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Majláth József gróf szomorú közállapotainkról szól. Kárhóztatja a szellemi proletariátust. Sokalja a hivatalnokti kart, mely az állam pénzét fölémészti. Fejtegeti gazdasági bajainkat, melyek ellen egyetlen orvosoknak szocialis alkotásokat tartja.

Wekerle miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány ismeri a bajokat és mindent elkövet azok orvoslására.

Ház a költségvetést általánosságban elfogadta.

Részletes tárgyalásnál belügyi tárca tételénél felszólalt *Tisza* István gróf, kijelentve, hogy biharmegyei ismert ajándékozói kérdésben a közvéleményt felvilágosítsa. *Andrássy* rendeletét elvileg helyesli, de Bihar megyében nem baksis rendszerről van szó, hanem egészen más jellegű ajándékozásról, melyek elfogadása kifogás alá nem eshetik. Nem megengedhető, hogy Bihar megye tisztviselői érdemtelően pellengére állíttassanak.

Andrássy kijelenti, hogy a tisztviselők pellengére állitva nincsenek, de ajándékozásnak egyetlen módját sem helyesli. Neki kötelessége minden visszaélést megszüntetni. A Ház ezután belügyi tárca költségvetését megszavazta.

Elutasított petíció.

A Curia *Fenyvesi* Soma marosvásárhelyi mandátuma elleni petíciót ma elutasította, összes költségek megtérítésére kötelezván kérvényezőket.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája

Kiadó lakás.

A Petőfi- és Ötvös-utca sarkán levő lakás (Benedek Béla mostani vendéglője) külön udvarral f. é. április 24-től kiadó. — Értekezhetni a Szent Ferenc-rendiek házfőnökségénél. —

Nyilttér.*

1906. B. 803/3.

(Másolat.)

O Felsege a király nevében!

Az oklándi kir. járásbíró, mint büntető bíróság becsületértés vétésével vádolt *Barta* Izák elleni bűnügyben a Dr. *Hinléder* Ernő ügyvéd által képviselt *Kolumbán* Mihály és neje *Lénárd* Ilona magánvádlók által emelt vád felett Oklándon 1906 évi deczember 24-én *Bszáz* Ernő jegyzőkönyvvezető és Dr. *Papp* Ferenc ügyvéd által védett *Barta* Izák vádolt részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem megállapítása után a következőleg

I t é l t:

Barta Izák, ki 65 éves, ev. reform. vallásu, olasztekei lakos földész, nő, 4 gyermekkel, irni olvasni tudó vádoltat bűnösnek mondja ki, a *Kolumbán* Mihály és neje *Lénárd* Ilona sérelmére elkövetett a btkv. 207. §. szerint minősülő s a 96. §. szerint anyagi hálmazatban álló kétrendbeli becsületértés vétésében, melyeket az által követett el, hogy folyó év október hó egyik napján a mint adóhajtás czéljából magán vádlók lakásán megjelent, az egyedül otthon levő *Kolumbán* Mihály-néval szemben azon sértő kifejezéseket használta: „Ti gazdag kutyák miért nem fizetitek be az adókat mint mások?”

Miért is a btkv. 268. §. alapján a btkv. 102. §. rendelkezéséhez képest a 1892. évi 27. t. cz. 3. §-ában jelzett czélra 15 nap végrehajtás terhe mellett ezen bírósághoz huzetendő a bűnbajhatatlanság esetén 1—1 napi fogházzal helyettesítendő tíz tíz (10—10) korona pénzbüntetésre itéli. Elrendeli továbbá, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után egész terjedelmében és indokával együtt vádolt költségén a Székelyudvarhelyt megjelenő „Udvarhelyi Híradó” című lapban közzé tétessék.

Kötelezi egyúttal vádoltat, hogy 39 korona költség és taundiját és képviselők díja magánvádlóknak 15 nap végrehajtás terhe mellett megfizessen és hogy az ezután felemlendő bűnügyi költségeket is az 1890. évi 43. t. czikkben előírt végrehajtás terhe mellett a kir. kincstárnak megtérítse.

Dr. *Péterfi* Áron ügyvéd költsége és képviselők díja 25 koronában, Dr. *Papp* Ferenc ügyvédé 20 koronában állapítottnak meg feleikkel szemben.

I n d o k o k:

A tárgyalás adatai szerint azon tényállás nyert beigazolást, hogy *Barta* Izák vádolt az 1906. évi október hó egyik napján a mint adóbeajtás meg, s habár azok elkövetését tagadja, *Ferencz* István és *Kolumbán* Mária tanúk vallomása alapján azokban bűnösnek kimondandó s a btkv. 261. §. alapján a 102. §. rendelkezéséhez képest az ítélet szerinti büntetéssel fenytendő volt.

Ezen cselekménye vádoltotnak, mint hogy a használt sértő kifejezés többekre, s így a távol volt *Kolumbán* Mihály, mint a házvezetőjére is vonatkozott, ja két rendbeli becsületértés vétéséit állapítja meg, s habár azok elkövetését tagadja, *Ferencz* István és *Kolumbán* Mária tanúk vallomása alapján azokban bűnösnek kimondandó s a btkv. 261. §. alapján a 102. §. rendelkezéséhez képest az ítélet szerinti büntetéssel fenytendő volt.

A büntetés kimérésénél a büntetlen előélet mint enyhítő körülmény vétetett figyelembe.

Az ítéletnek, hírlapban közzétételét a btkv. 277. §-a rendeli, míg a költségeken való marasztalás a B. P. 479. és 480. a képviselők díj megállapítása szintén a B. P. 485. §. alapszabály.

Kir. járásbíró mint büntető bíróság.

Oklánd, 1907. évi deczember 24.

Gidófalvy, kir. albiró.

Másolat hitelül.

Oklándon, 1907. évi január 17-én.

Josephi Gusztáv, kezelő

Ezen ítélet jogerőségét igazolom.

Oklánd, 1907. évi január 17-én.

Gidófalvy, kir. albiró.

AZ UDVARHELYMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1907. évi február hó 17-én délelőtt 9 órakor, Székelyudvarhelyen

hivatalos helyiségében tartja meg

XXV-ik évi rendes közgyűlését.

TARGYSOROZAT:

1. Az Igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletéről, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.
2. Az Igazgatóság és felügyelő-bizottságuk szabályszerű felmentése iránti határozat.
3. Tisztviselőknek drágasági pótlék engedélyezése.
4. *Mártou* Ferencz és *Ferenczy* Endre hivatalnokok, valamint a három hiv. szolgálauk fizetésemelés iránti kérése.
5. Vezérigazgató kérése az 1897. és 1898. éveknek állandó szolgálatába való beszámítása tárgyában.
6. Alapszabály módosítás.
7. Választások.

Figyelmeztetés. A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosok azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, a gyűlés megnyitására, lehetőleg a megelőző két napon az intézet pénztáránál letenni és magukat igazoló jeggyel ellátni sziveskedjenek.

A mérleg, valamint az Igazgatóság évi jelentése a Közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt a részvényeseknek rendelkezésére áll.

Székelyudvarhely, 1907. január hó 15.

Az Igazgatóság.

